

OBSAH

Předmluva	11
---------------------	----

Část I

Průprava k počítání na logaritmickém pravítku

1. Čísla a přibližné výpočty	17
1.1. Druhy čísel	17
1.2. Číselná osa	17
1.3. Nerovnosti a absolutní hodnota	19
1.4. Desítková (dekadická) soustava, řád čísla	20
1.5. Přibližná čísla a jejich zaokrouhlování	21
1.6. Pravidlo o zaokrouhlování. Počet platných míst	24
1.7. Nepřesnost výsledku	26
2. Funkce a její znázornění stupnicí	29
2.1. Pojem funkce	29
2.2. Grafické znázornění funkcí	32
2.3. Funkční stupnice	36
2.4. Rovnoměrná stupnice	39
3. Mocniny a odmocniny	40
4. Logaritmy	44
4.1. Desítkový (dekadický) logaritmus	44
4.2. Logaritmická funkce	45
4.3. Vzorce pro počítání s logaritmy	46
4.4. Logaritmické tabulky	48
4.5. Použití logaritmů k numerickým výpočtům	54

Část II

Logaritmické pravítko

5. Popis logaritmického pravítka	57
5.1. Princip logaritmického pravítka	57

5.2. Sestrojení logaritmické stupnice	59
5.3. Logaritmické pravítko a jeho stupnice	60
5.4. Dělení stupnic logaritmického pravítka	63
6. <i>Druhy logaritmických pravítek</i>	66
6.1. Výroba, značka a materiál logaritmického pravítka	66
6.2. Systémy logaritmických pravítek	67
7. <i>Pokyny pro nákup logaritmického pravítka</i>	70
8. <i>Jak zacházet s logaritmickým pravítkem</i>	73

Část III

Počítání na logaritmickém pravítku

A. Algebraické výpočty

9. <i>Násobení na základních stupnicích</i>	75
9.1. Násobení čísel mezi 1 a 10	75
9.2. Geometrický výklad násobení	78
9.3. Násobení libovolných kladných čísel	80
9.4. Zavedení tříd čísel	81
9.5. Pravidlo o násobení a pravidlo o určení řádu součinu	85
9.6. Hrubý odhad a jeho použití	86
9.7. Součin několika čísel	87
9.8. Násobení jednoho čísla postupně několika jinými čísly	88
9.9. Rozšířené pravidlo o násobení na základních stupnicích a rozšířené pravidlo o určení řádu součinu	88
10. <i>Dělení na základních stupnicích</i>	90
10.1. Geometrický výklad dělení	92
10.2. Hrubý odhad podílu, rozšířené pravidlo o určení řádu podílu	94
10.3. Několik násobení a dělení najednou	96
10.4. Počítání na větší počet platných míst.	98
11. <i>Reciproká stupnice R</i>	100
11.1. Dělení pomocí stupnic A a R	102
11.2. Pravidlo o určení řádu při dělení pomocí stupnic A a R	104
11.3. Násobení pomocí stupnic A a R	105

11.4.	Pravidlo o určení řádu při násobení pomocí stupnic A a R	107
11.5.	Výpočet součinu s několika činiteli pomocí stupnic A , A₁ a R	107
11.6.	Výpočet zlomků tvaru $\frac{a}{b.c}$	108
12.	<i>Stupnice druhých mocnin</i>	110
12.1.	Pravidlo o umocňování dvěma a pravidlo o určení řádu druhé mocniny	111
12.2.	Odmocňování dvěma a pravidlo o určení řádu druhé odmocniny.	113
13.	<i>Sdružené výpočty</i>	115
13.1.	Obsah kruhu	116
13.2.	Příklady na sdružené výpočty	120
14.	<i>Stupnice třetích mocnin</i>	122
14.1.	Pravidlo o umocňování třemi	122
14.2.	Odmocňování třemi a pravidlo o určení řádu třetí odmocniny	124
14.3.	Výpočet mocnin tvaru $q^{\frac{3}{2}}$ a $k^{\frac{2}{3}}$	125
14.4.	Tabulka k určení řádu výsledku	126
15.	<i>Pravidlo úměry</i>	126
15.1.	Počítání úměr tvaru $\frac{y_1}{x_1} = \frac{y_2}{x_2} = \dots$ na shodných stupnicích	126
15.2.	Nepřímá úměrnost na stupnicích A a R	131
15.3.	Počítání úměr tvaru $\frac{x_1}{\sqrt{u_1}} = \frac{x_2}{\sqrt{u_2}} = \dots$ a $\frac{x_1^2}{u_1} = \frac{x_2^2}{u_2} = \dots$ na stupnicích A a Q₁	132
15.4.	Výpočet zlomků tvaru $\frac{ab^2}{c}$	136
15.5.	Výpočet výrazů tvaru $\frac{a\sqrt[3]{b}}{c}$	137
15.6.	Výpočet součinů tvaru ab^2	138
15.7.	Výpočet součinů tvaru abc	138
15.8.	Výpočet zlomků tvaru $\frac{a}{bc^2}$	139

16. Rovnoměrná stupnice	140
16.1. Hledání logaritmů na logaritmickém pravítku	141
16.2. Hledání čísla k danému logaritmu	142
16.3. Výpočet mocnin a^b	142

B. Trigonometrické výpočty

17. Goniometrické funkce	143
17.1. Funkce $\sin x^\circ$	143
17.2. Funkce $\cos x^\circ$	146
17.3. Funkce $\operatorname{tg} x^\circ$	147
17.4. Funkce $\operatorname{cotg} x^\circ$	148
17.5. Oblouková míra	149
18. Trigonometrické výpočty na logaritmickém pravítku	150
18.1. Stupnice sinů a kosinů	151
18.2. Stupnice sinů a tangent malých úhlů	154
18.3. Stupnice tangent a kotangent	145
18.4. Tabulka k určení řádů hodnot goniometrických funkcí	157
18.5. Úměry s goniometrickými funkcemi	157
19. Řešení pravoúhlých trojúhelníků	164
19.1. Trojúhelník určený odvěsnou a přeponou . . .	164
19.2. Trojúhelník určený odvěsnami	166
19.3. Trojúhelník určený přeponou a ostrým úhlem	167
19.4. Trojúhelník určený odvěsnou a ostrým úhlem	167
20. Řešení obecných trojúhelníků	168
20.1. Sinová a tangentová věta	169
20.2. Trojúhelník určený stranou a dvěma úhly . . .	170
20.3. Trojúhelník určený dvěma stranami a úhlem proti jedné z nich	171
20.4. Trojúhelník určený dvěma stranami a úhlem jimi sevřeným	173
20.5. Trojúhelník určený třemi stranami	174

C. Řešení rovnic na logaritmickém pravítku

21. Rovnice	176
21.1. Lineární rovnice	176
21.2. Kvadratické rovnice	177
21.3. Kubické rovnice	188

Část IV

Úlohy z praxe

22. <i>Některé typy úloh</i>	191
22.1. <i>Váha ocelových tyčí kruhového průřezu</i>	191
22.2. <i>Rozdělení pravoúhlého trojúhelníka na stejno- ploché pruhy</i>	194
22.3. <i>Výpočet pořadnic kvadratické paraboly</i>	197
23. <i>Řešené úlohy vhodné k výpočtu na logaritmickém pra- vítku</i>	203
24. <i>Udělejte si sami logaritmické pravítko</i>	215
<i>Přehled literatury o logaritmickém pravítku</i>	221
<i>Rejstřík</i>	223